

**Přípravný dokument XV. řádného generálního zasedání
biskupské synody na téma:
„Mladí lidé, víra a rozlišování povolání“
(připravované na říjen 2018)**

Úvod

„To jsem k vám mluvil, aby moje radost byla ve vás a aby se vaše radost naplnila“ (Jan 15,11): zde je záměr Boha s muži a ženami každé doby, a tedy i program pro všechny mladé muže a mladé ženy třetího tisíciletí, nikoho nevyjímaje.

Hlásání radosti evangelia je posláním, které Pán svěřil své církvi. Synoda o nové evangelizaci a apoštolská exhortace *Evangelii gaudium* se zabývaly tím, jak tento úkol naplnit v dnešním světě. Jako doprovod vstříc této radosti byly naopak rodinám věnovány dvě synody o rodině a postsynodální apoštolská exhortace *Amoris laetitia*.

V návaznosti na tuto prošlapanou cestu, prostřednictvím nového synodního putování na téma „Mladí lidé, víra a rozlišování povolání“, se církev rozhodla ptát sama sebe, jak doprovázet mladé lidi, aby poznali a přijali povolání k lásce a k životu v plnosti, a také aby je samotné požádala o pomoc při identifikování a nalézání dnes nejúčinnějších způsobů hlásání radostné zvěsti. Církev bude prostřednictvím mladých lidí moci zachytit Pánův hlas, který zaznívá i dnes. Podobně jako kdysi Samuel (srov. 1 Sam 3,1-21) a Jeremiáš (srov. Jer 1,4-10) i v současnosti jsou mladí lidé, kteří dokážou rozpoznat ona znamení našeho času, tak jak je Duch ukazuje. Při naslouchání jejich touhám můžeme zahlédnout svět zítřka, přicházející nám vstříc, i cesty, na které je církev povolána se vydat.

Povolání k lásce bere na sebe u každého zcela konkrétní podobu v každodenním životě prostřednictvím řady rozhodnutí, která určují životní stav (manželství, službu plynoucí ze svěcení, zasvěcený život atd.), povolání, druh sociálního či politického zapojení, životní styl, rozvržení času i používání peněz a jiná. Jedná se o rozhodnutí učiněná, nebo přijatá, vědomá, či nevědomá, kterým se nikdo nemůže vyhnout. Cílem rozlišování povolání je poznat, jak je ve světle víry proměnit v kroky směřující k plnosti radosti, k níž jsme povoláni všichni.

Církev je si vědoma toho, že vlastní „to, co utváří sílu a krásu mladých lidí: schopnost radovat se z toho, co začíná, vydat se bez možnosti návratu, obnovit se a znovu začít cestu vstříc dalším objevům“ (*poselství II. vatikánského koncilu mládeži, 8. prosince 1965*); poklady její duchovní tradice nabízí mnoho nástrojů, díky kterým může provázet dozrávání svědomí a opravdovou svobodu.

V této perspektivě, prostřednictvím tohoto *přípravného dokumentu*, začíná fáze konzultací se vším Božím lidem. Dokument – adresovaný biskupským synodám a radám představitelů východních katolických církví, biskupským konferencím, úřadům Římské kurie a Unii generálních představených – obsahuje ve svém závěru dotazník. Prostřednictvím dalšího dotazníku se počítá také s konzultací se všemi lidmi za použití internetových stránek, s dotazem na jejich očekávání a život. Odpovědi na dva uvedené dotazníky budou tvořit základ pro redakci *pracovního dokumentu* nebo textu *instrumentum laboris*, které se stanou podnětem k diskusi synodních Otců.

Tento *přípravný dokument* předkládá reflexi rozdělenou do tří kroků. Začíná se souhrnným návrhem některých sociálních a kulturních podmínek ve světě, ve kterém mladí lidé vyrůstají a činí volby, s návrhem jejich chápání ve světle víry. Poté procházíme základní úseky procesu rozlišování, základního nástroje, který hodlá církev nabídnout mladým lidem, aby ve světle víry poznali své vlastní povolání. Nakonec předkládáme jako téma hlavní křížovatky pastorační mládeže zaměřující se na povolání. Nejedná se tedy o hotový dokument, ale o určitý druh mapy, jejímž cílem je usnadnit hledání, jehož ovoce dozraje až v závěru synodního putování.

Po stopách milovaného učedníka

Jako inspiraci na započatou cestu předkládáme ikonu z evangelia apoštola Jana. V tradiční četbě čtvrtého evangelia je jak příkladnou postavou mladého člověka, který se rozhodl následovat Ježíše, tak „učedníka, kterého Ježíš miloval“ (*Jan 13,23; 19,26; 21,7*).

«[Jan Křtitel] pohlédl na Ježíše, jak jde kolem, a řekl: „Hle, beránek Boží!“ Ti dva učedníci slyšeli, co říká, a šli za Ježíšem. Ježíš se obrátil a viděl, že jdou za ním. Zeptal se jich: „Co byste chtěli?“ Odpověděli mu: „Rabbi“ – to přeloženo znamená Mistře – „kde bydlíš?“ Řekl jim: „Pojďte a uvidíte!“ Šli tedy, viděli, kde bydlí, a ten den zůstali u něho; bylo kolem čtyř hodin odpoledne» (*Jan 1,36-39*).

Při hledání smyslu vlastního života zachytí dva učedníci Jana Křtitele, jak se k nim Ježíš obrací s pronikavou otázkou: „Co byste chtěli?“ Na jejich odpověď: „Rabbi“ (což znamená Mistře), „kde bydlíš?“ následuje Pánovo vybídnutí – pozvání: „Pojďte a uvidíte!“ (*uv. 38-39*). Ježíš je ve stejnou chvíli volá k vnitřnímu hledání i k připravenosti dát se do pohybu, aniž by dobře věděli, kam je to přivede. Šlo o nezapomenutelné setkání, a to takové, že si dokonce zapamatují i jeho hodinu (*v. 39*).

Díky odvaze jít a touze uvidět zakusí učedníci Ježíšovo věrné přátelství a každodenně s ním budou moci žít, nechat ho, aby se jich dotazoval, aby je svým slovem inspiroval, aby byli zasaženi a dojatí jeho gesty.

Zvláště Jan bude povolán, aby byl svědkem utrpení a vzkříšení svého Pána. Při Poslední večeři (*srov. Jan 13,21-29*) mu jeho důvěrnost umožní položit hlavu na Ježíšovu hrud' a spolehnout se na jeho slovo. Potom, co přivedl Šimona Petra do veleknězova domu, zakusí noc zkoušky a osamocení (*srov. Jan 18,13-27*). U kříže pozná hlubokou bolest Marie, které bude svěřen, a sám přijme odpovědnost postarat se o ni (*srov. Jan 19,25-27*). O velikonočním ránu spolu s Petrem poběží ve vzrušeném a naději prozářeném spěchu k prázdnému hrobu. A konečně při mimořádném rybolovu na Tiberiádském jezeře (*srov. Jan 21,1-14*) pozná Vzkříšeného a vydá o něm svědectví celému společenství.

Janova postava nám může pomoci v chápání zkušenosti povolání jako postupného procesu vnitřního rozlišování a zrání víry, který přivádí k prožívání radosti lásky a plnosti života v darování sebe sama a v účasti na hlásání radostného poselství.

I. MLÁDEŽ V DNEŠNÍM SVĚTĚ

Tato kapitola nezachycuje ucelenou analýzu společnosti a světa mládeže, ale má na zřeteli některé výsledky výzkumů ze sociální oblasti, užitečných pro studium tématu rozlišování povolání tak, „abychom se jimi nechali v hloubce oslovit a položili konkrétní základ následného etického a duchovního zaměření“ (*Laudato si,15*).

Rámcem nastíněný na celosvětové rovině bude nutné přizpůsobit konkrétním a specifickým podmínkám každé oblasti, protože i přes přítomnost globálních tendencí přetrvávají značné odlišnosti mezi různými místy na zemi. Tvrzení, že existuje pluralita světů mládeže, je z mnoha důvodů správné. Není pouze jeden svět. Mezi mnoha odlišnostmi vyčnívají zvláště některé. Tou první je efekt dynamické demografie, odlišující země s vysokou natalitou, v nichž představuje mládež významnou a rostoucí část populace, od těch, ve kterých se demografický růst snižuje. Další rozdíl, vyplývající z dějin, odlišuje země a kontinenty se starobyloou křesťanskou tradicí, jejichž kultura je nositelkou paměti, která by neměla být promarněna, od zemí a kontinentů, jejichž kultura je naopak charakterizována jinými náboženskými tradicemi a ve kterých je křesťanství, často nedlouho přítomné, v menšině. Konečně nemůžeme zapomenout na odlišnost mužského a ženského rodu: ta z jedné strany určuje rozdílnou citlivost, z druhé strany je zdrojem různých forem nadvlády, vylučování a diskriminace, ze kterých se všechny společnosti potřebují osvobodit.

Termín „mladí lidé“ označuje na následujících stránkách kategorii osob ve věku přibližně mezi šestnácti a dvaceti devíti lety s vědomím, že i tento údaj vyžaduje přizpůsobení místním podmínkám. V každém případě je dobré zmínit, že mládí, více než označení jedné kategorie osob, je úsekem života, který každá generace jedinečným a neopakovatelným způsobem znovu a znovu ztvárňuje a interpretuje.

1. Rychle se měnící svět

Rychlost procesů změn a samotná transformace jsou prvním údajem, který charakterizuje současné společnosti a kultury (*srov. Laudato si, 18*). Kombinace komplexnosti systémů a rychlých změn působí, že se nacházíme v dříve zcela nepoznaném kontextu nestability a nejistoty. Je to skutečnost k přijetí, nikoli k apriornímu posuzování, totiž toho, zda-li jde o problém, nebo o příležitost. Tato situace vyžaduje zaujetí uceleného pohledu a nabytí schopnosti dlouhodobě plánovat se zaměřením na udržitelnost a důsledky dnes učiněných rozhodnutí pro vzdálené doby a místa.

Růst nejistoty má dopad na zranitelnost člověka, tedy na kombinaci špatných sociálních podmínek a ekonomických obtíží, a na zkušenost nejistoty prožívanou širokými vrstvami populace. Pokud jde o svět práce, máme na mysli jevy jako nezaměstnanost, nárůst požadavků na flexibilitu, vykořisťování především nezletilých, nebo soubor politických, ekonomických a sociálních příčin, dokonce i těch spojených s životním prostředím, které objasňují prudký nárůst počtu uprchlíků a migrantů. V porovnání s několika málo privilegovanými jedinci, kteří mohou využívat příležitostí nabízených ekonomickou globalizací, žijí mnozí lidé v obtížných a nejistých podmínkách, což má vliv na jejich životní osudy a rozhodování.

Současný svět je na globální úrovni poznamenán „scientistickou“ kulturou, často ovládanou technikou a nekonečnými možnostmi, které tato technika přislíbují. V ní ovšem „se zdá, že narůstají formy smutku a osamělosti, kterým lidé, včetně těch mladých, podléhají“ (*Misericordia et misera, 3*). Jak učí encyklika *Laudato si*, průsečík mezi technokratickým paradigmatem a strnulou snahou o zisk v krátké době jsou základem oné „kultury odpadků“ („použij a vyhod“), která vylučuje milióny lidí, mezi nimiž je tolik mladých lidí, a která vede k bezohlednému vykořisťování, vytěžování přírodních zdrojů, k úpadku prostředí a ohrožuje tak budoucnost dalších generací (*srov. 20-22*).

Nelze dále přehlížet ani fakt, že mnohé společnosti se stále více stávají multikulturními a multináboženskými. Výzvu a příležitost představuje především přítomnost mnoha náboženských tradic vedle sebe. Může sice dojít k nárůstu dezorientace a pokušení relativismu, ale zároveň se zvětšují možnosti k vzájemné výměně a obohacení. Očím víry se toto vše nabízí jako znamení naší doby, vyžadující růst v kultuře naslouchání, respektu a dialogu.

2. Nové generace

Dnešní mladý člověk prožívá své mládí ve světě odlišném od toho, ve kterém žily generace jeho vlastních rodičů a vychovatelů. Kvůli ekonomické a sociální transformaci se změnil nejen systém závazků a příležitostí, ale podobně se v podtextu změnil i touhy, potřeby, vnímavost i schopnost vstoupit do vztahů s druhými. Kromě toho mládí lidé v souvislosti s globalizací stále více tíhnou k tomu, aby všude na světě byli homogennějšími, nicméně zároveň zůstávají ovlivněni místními souvislostmi, kulturními a institucionálními zvláštnostmi, které mají své dopady na proces socializace a formování identity.

Výzva multikulturnosti se dotýká zvláště světa mladých lidí, například prostřednictvím odlišností „druhých generací“ (tedy těch mladých lidí, kteří vyrůstají ve společnosti a kultuře odlišné od prostředí jejich rodičů v návaznosti na migrační fenomény) nebo dětí dvojic v jistém smyslu „smíšených“ (z hlediska etnického, kulturního a/nebo náboženského).

V mnoha částech světa zakoušejí mladí lidé zvláště tvrdé podmínky a v jejich rámci je velmi složité najít prostor pro autentická životní rozhodnutí, a to i pro nepřítomnost, byť jen minimálních hranic prostoru důležitých pro uplatnění svobody. Mysleme na mladé lidi v chudobě a odloučení; na ty, kteří vyrůstají bez rodičů či rodiny nebo nemají možnost chodit do školy; na děti a mládež z ulice tolika periferií; na nezaměstnané mladé lidi, na vysídlené a migranty; na oběti vykořisťování, obchodu s lidmi a otroctví; na děti a mládež naverbované pod nátlakem do kriminálních part nebo nezákonných vojenských skupin; na dívky snoubenky nebo na děvčata přinucená ke sňatku proti vlastní vůli. Ve světě je velké množství těch, kteří přecházejí přímo z dětství do dospělosti a jsou zatíženi odpovědností, kterou si nemohli zvolit. Malá děvčata, dívky a mladé ženy jsou častokrát vystavovány neúměrně větším obtížím v porovnání s jejich vrstevníky.

Studie vypracované na mezinárodní úrovni umožňují vyjmenovat některé charakteristické rysy mladých lidí současnosti.

Příslušnost a účast

Mládež se necítí být znevýhodněnou kategorií nebo sociální skupinou, kterou by bylo potřeba chránit, a v důsledku toho se stává pasivním adresátem pastoračních programů nebo politických rozhodnutí. Nemálo z nich si přeje být aktivní součástí procesů proměny přítomnosti, jak to potvrzují ony zkušenosti aktivace a obnovy odspodu, které považují mladé lidi za hlavní představitele, třebaže ne jediné.

Ochota ke spoluúčasti a zapojení do konkrétních akcí, ve kterých má být osobní přínos každého příležitostí k uznání jeho vlastní identity, se spojuje s netrpělivostí/nesnášenlivostí vůči prostředí, v nichž mladí lidé pociťují, ať už ke škodě, nebo odůvodněně, že nenacházejí prostor k uplatnění nebo nedostávají impulzy. To může mít za následek rezignaci nebo zábrany toužit, snít a plánovat, jak to dokládá rozšíření jevu *NEET (not in education, employment or training)*, tedy mládeže nezapojené do studijních, pracovních nebo formačních aktivit pro profesní přípravu). Nesoulad mezi mladými lidmi pasivními a frustrovanými a naopak těmi iniciativními a aktivními je výsledkem příležitostí (kromě zkušenosti vnímání, vztahů a hodnot, učiněných ještě před začátkem dospívání), konkrétně nabízených každému z nich ve společnosti a v rodinném prostředí, ve kterém vyrůstá. Vedle pasivity a malé důvěry v sebe sama a ve vlastní schopnosti se to může projevit i v přehnané starostlivosti o vlastní podobu/image a ve snadném podřizování se okamžitým módám.

Opěrné body osobní a institucionální

Různé průzkumy ukazují, že mládež pociťuje potřebu blízkých lidí jako důvěryhodných, důsledných a čestných vzorů, včetně míst a příležitostí, ve kterých by sama mohla podrobit zkoušce vlastní schopnost realizovat vztahy s druhými (ať už dospělými nebo vrstevníky) a zakusit emoční pocity. Hledají postavy schopné prokázat blízkost a nabídnout podporu, povzbuzení a pomoc, poznání mezi bez toho, že by je zatěžovali posuzováním.

Z tohoto úhlu pohledu zůstává zásadní, ale někdy i problematická role rodičů a rodiny. Starší generace často tíhnou k podceňování potenciálu, zdůrazňování slabostí mládeže a nesnadno chápou potřeby mladších lidí. Rodiče a vychovatelé při vědomí vlastních omylů i toho, co si nepřejí, aby mladí lidé dělali, často sami nemají jasno v tom, jak jim pomoci a nasměrovat jejich pohled do budoucnosti. Dvě nejčastější společné reakce jsou odmítnutí něco říci a vnucování vlastních rozhodnutí. Rodiče nepřítomní nebo přespříliš ochránářští vychovávají děti více zranitelné s tendencí podceňovat rizika nebo ovládané strachem z omylu.

Mládež ovšem nehledá jen dospělé vzory, touží i po otevřeném srovnávání s vrstevníky. Z toho důvodu velmi potřebuje dostatek příležitostí ke svobodnému setkávání, k vyjadřování pocitů a emocí, k neformálnímu poznávání, zakoušení rolí a vlastní zručnosti bez napětí a úzkosti.

V podstatě jsou mladí lidé opatrní vůči všem, kteří stojí mimo okruh jejich osobních vztahů, často chovají nedůvěru, nezájem nebo pobouření směrem k institucím. To se netýká jen politiky, ale stále více to zahrnuje i formační instituty a církve v její institucionální podobě. Přejí si, aby stála blíže lidem, byla pozornější k sociálním problémům, ale nedomnívají se, že by se to mohlo změnit bezprostředně.

Všechno to se odehrává v souvislostech, ve kterých se příslušnost k vyznání a náboženská praxe stále více stávají charakteristikami menšiny, a mladí lidé se nestavějí „proti“, nýbrž učí se žít „bez“ Boha představeného v evangeliu a „bez“ církve, přičemž se svěřují alternativním náboženským a duchovním formám málo institucionalizovaným nebo se utíkají k sektám či náboženským zkušenostem vyžadujícím pevné přičlenění. Na mnoha místech je přítomnost církve méně patrná, a je tudíž i obtížnější setkat se s ní, zatímco všudypřítomná kultura je nositelkou potřeb, které často stojí v protikladu s hodnotami evangelia, ať už se jedná o prvky vlastních tradic nebo místního zaměření nebo globalizaci v duchu konzumismu či individualismu.

Směrem k (super)propojené generaci

Mladé generace jsou dnes charakterizované vztahem s moderními komunikačními technologiemi a s tím, co se obvykle nazývá „virtuální svět“, který ovšem má také velmi reálné dopady. Nabízí možnost přístupu k řadě příležitostí a nabídek, které předchozí generace neměly, ale zároveň představuje i rizika. Je nicméně velmi důležité zaměřit se na to, jak zkušenost technologicky zprostředkovaných vztahů rozčleňuje chápání světa, skutečnosti a mezilidské vztahy a s tímto faktem je povoláno poměřit se pastorační nasazení, které by mělo rozvinout odpovídající kulturu.

3. Mládež a otázka volby

V kontextu nejistoty a nestability, který jsme načrtli, vyžaduje přechod k životu v dospělosti a budování vlastní identity stále více „reflektovaný“ přístup. Lidé jsou nuceni znovu přizpůsobovat své životní cesty a neustále, opakovaně si osvojuvat vlastní rozhodnutí. Kromě toho spolu se západní kulturou se šíří pojetí svobody chápané jako neomezený přístup ke stále novým možnostem. Mládež tak nepřijímá, že budování osobní životní cesty by v budoucnu mělo znamenat odřeknutí se cest jiných, vždyť: „Dnes jsem se rozhodl pro toto, zítra se uvidí“. V emočních vztazích stejně jako ve světě práce se tak horizont skládá daleko více ze stále proměnlivých možností než z definitivních rozhodnutí.

V souvislosti s tím už nefungují dřívější přístupy a zkušenost předávaná předchozími generacemi se rychle stává zastaralou. Dobré příležitosti i riskování plné nástrah se setkávají v nesnadno rozpleitelném labyrintu. Je nezbytné použít vhodné kulturní, společenské i duchovní nástroje, aby se mechanismy rozhodovacího procesu nezastavily, a tak, třeba ze strachu z omylu, namísto zvládnutí situace, nevyšla podstoupená změna naprázdno. Papež František řekl: «Jak můžeme znovu podnitit velkorysost a odvahu k volbám širokých možností, k nasazení srdce, aby se utkalo s výzvami ke vzdělání a k lásce? To slovo jsem řekl už tolikrát: Riskuj! Riskuj. Kdo neriskuje, zůstává stát. „Ale co když se spletu?“ Pán ať je požehnaný! Mnohem více budeš chybovat, když zůstaneš na místě» (*Promluva při návštěvě Villa Nazareth 18. června 2016*).

Při hledání způsobů schopných podnitit odvahu a nasazení srdce nelze zapomínat, že Ježíšova osoba a radostná zpráva jím ohlašovaná nepřestávají přitahovat a oslovovat mnoho mladých lidí.

Schopnosti mladých lidí rozhodnout se brání obtíže spojené s nejistotou, námahou najít si práci nebo s dramatickým nedostatkem pracovních příležitostí; překážky při budování ekonomické soběstačnosti; nemožnost zajištění vlastního profesního rozvoje. Pro mladé ženy je obvykle ještě náročnější překonat tyto překážky.

Nepříznivé ekonomické a sociální podmínky rodin, způsob, jakým mladí lidé přebírají některé rysy současné kultury a dopad nových technologií vyžadují větší schopnost odpovědět na vzdělávací výzvu mládeže v nejširším smyslu slova. Jde o naléhavost vzdělání, kterou zdůraznil Benedikt XVI. v *Dopise Městu a římské diecézi o naléhavosti vzdělávání* (21. ledna 2008). Na globální úrovni je třeba mít na zřeteli i rozdílnosti mezi zeměmi a jejich vliv na příležitosti nabízené mladým lidem při začleňování do různých společností. Také kulturní a náboženské faktory mohou způsobit vyloučení, například pokud jde o pohlavní odlišnosti nebo diskriminaci etnických či náboženských menšin až k nátlaku k emigraci vyvíjeném na schopné mladé lidi.

Z tohoto rámce vyplývá jako zvláště naléhavé podporovat osobní schopnosti a dávat je do služby solidních projektů společného růstu. Mladí lidé oceňují možnosti společné práce na různých projektech, při které si mohou ověřit vlastní schopnosti v dosahování výsledků, uplatnění v řízení zaměřeném na zlepšení podmínek, ve kterých žijí, příležitost získat a přímo v terénu vytříbit kvalifikaci užitečnou pro život i další práci.

Sociální inovace vyjadřuje pozitivní zapojení, které převrací nastavení nových generací: z poražených, kteří vyžadují ochranu před risky spojenými se změnami, se stávají představitelé změn, schopní vytvořit nové příležitosti. Je příznačné, že právě mladí lidé – častokrát sevření stereotypem pasivity a nezkušenosti – mohou předkládat a uskutečňovat změny, které ukazují, jaký by mohl být svět nebo církve. Chceme-li, aby se ve společnosti nebo v křesťanském společenství stalo něco nového, musíme poskytnout prostor, aby mohli jednat noví lidé. Jinými slovy, plánovat změnu podle principů udržitelnosti vyžaduje dovolit mladým generacím, aby vyzkoušely nový model rozvoje. To se ovšem jeví jako velmi problematické v těch zemích a institucionálních souvislostech, ve kterých je vyžadován vyšší věk u toho, kdo zaujímá místa spojená s odpovědností, a kde jsou zpomaleny rytmy mezigenerační výměny.

II. VÍRA, ROZLIŠOVÁNÍ, POVOLÁNÍ

Prostřednictvím této synody chce církve potvrdit vlastní touhu po setkání, doprovázení a starosti o každého mladého člověka, žádného nevyjímaje. Nemůžeme a ani nechceme zanechat je v osamocení a na okraji, kterým je vystavuje svět. Kéž se jejich život stane dobrou zkušeností a kéž se neztratí na cestách násilí nebo smrti, kéž je zklamání neuvězní v odcizenosti. Toto všechno nemůže neležet na srdci toho, kdo se narodil k životu a k víře a ví, že obdržel nezměrný dar.

Právě díky síle tohoto daru víme, že přijít na svět znamená setkat se s příslibem krásného života a že být přijímán a ochraňován je normální zkušeností, která každému vtiskuje důvěru, že není ponechán prázdnotě smyslu a temnotě smrti a že má naději v možnosti vyjádřit vlastní originalitu na cestě směrem k plnosti života.

Moudrost východní církve nám pomáhá objevit, jak je tato důvěra zakořeněna ve zkušenosti „trojího narození“: přirozeného zrození jako ženy nebo jako muže ve světě schopném přijmout život a podporovat jej; narození ve křtu, „když se někdo díky milosti stane dítětem Božím“; a třetí, narození, když nastane přechod „ze způsobu tělesného života k onomu duchovnímu“, který otevírá zralé uplatňování svobody (*srov. Promluvy Filossena z Mabbugu, syrského biskupa z V. století, č. 9*).

Nabízet druhým dar, který jsme sami přijali, znamená doprovázet je na této cestě, stát jim po boku v okamžicích, kdy čelí vlastní křehkosti a obtížím života, ale především podporovat jejich svobody, které se dosud utvářejí. V tom všem je církve, počínaje jejími pastýři, povolána ptát se sama sebe a znovu objevit své povolání k bdělosti v duchu, které připomněl papež František na počátku svého pontifikátu: „Starat se s láskou, pečovat, to vyžaduje dobrotu, to vyžaduje žít s něžností. V evangeliích je svatý Josef představen jako silný a odvážný muž, dělník, ale v jeho nitru se ukazuje obrovská něžnost, která není slabou

ctností, naopak, ukazuje na sílu ducha a schopnost pozornosti, soucitu, skutečné otevřenosti k druhému, schopnost milovat“ (*Homilie na začátku služby nástupce apoštola Petra 19. března 2013*).

V této perspektivě nyní budou předloženy některé podněty pro doprovázení mladých lidí, počínaje vírou, v naslouchání tradici církve a s jasným záměrem pomáhat jim v jejich rozlišování povolání a v přijetí základních životních rozhodnutí, začneme u povědomí nezvratitelného charakteru určitých rozhodnutí.

1. Víra a povolání

Víra, která je účastí na způsobu Ježíšova vidění (*srov. Lumen fidei,18*), je pramenem rozlišování povolání, protože předkládá jeho základní obsah, specifický vývoj, jedinečný styl a osobitou pedagogiku. Přijmout s radostí a ochotou dar milosti vyžaduje učinit tento dar plodným prostřednictvím konkrétních a ucelených životních rozhodnutí.

„Ne vy jste si vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás a určil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli užitek a váš užitek aby byl trvalý. Potom vám Otec dá všechno, oč ho budete prosit ve jménu mém. To vám prikazuji: Milujte se navzájem!“ (*Jan 15,16-17*) Je-li povolání k radosti lásky základní výzvou, kterou Bůh vkládá do srdce každého mladého člověka, aby jeho existence přinášela užitek, pak víra je společně darem shůry i odpovědí na vědomí, že jsme byli vyvoleni a milováni.

Víra „není útočištěm pro lidi bez odvahy, nýbrž rozletem života. Umožňuje objevit velké povolání k lásce, ujišťuje o spolehlivosti této lásky, a že stojí za to se jí odevzdat, protože její základy spočívají v Boží věrnosti, která je mocnější než každá naše křehkost“ (*Lumen fidei,53*). Tato víra „se stává světlem, osvětlujícím všechny sociální vztahy“, a přispívá k „budování všeobecného bratrství“ mezi muži a ženami všech dob (*tamtéž,54*).

V Bibli jsou obsaženy početné příběhy o povolání a odpovědi mladých lidí na ně. Ve světle víry si tyto lidé postupně uvědomují projekt oné vášnivé Boží lásky, který má Bůh s každým z nich. To je záměr každého Božího jednání, počínaje stvořením světa, jako „dobrého“ místa, připraveného přijmout život, a nabídnutého darem v podobě spleti vztahů, kterému lze důvěřovat.

Věřit znamená naslouchat Duchu a celou svou inteligencí (svým rozumem) a láskou vstoupit do dialogu se Slovem, které je cestou, pravdou a životem (*srov. Jan 14,6*), naučit se důvěřovat mu a „vtělovat“ je do konkrétních situací každodennosti, do okamžiků, kdy se přiblíží kříž, i do těch, kdy zakoušíme radost ze známek vzkříšení, právě tak, jak to udělal „milovaný uředník“. Je to výzva, která jako otázka stojí před křesťanským společenstvím a každým věřícím uředníkem.

Prostorem pro tento dialog je svědomí. Jak učí II. vatikánský koncil, svědomí je „nejtajnější střed a svatyně člověka; v ní je sám s Bohem, jehož hlas mu zaznívá v nitru“ (*Gaudium et spes,16*). Svědomí je tedy nedotknutelným místem, na kterém zaznívá pozvání k přijetí příslibu. Rozeznat hlas Ducha od ostatních volání a rozhodnout se, jakou dát odpověď, je úkolem, který stojí před každým: ostatní jej mohou doprovázet a potvrzovat, ale nikdy jej nemohou nahradit.

Život a dějiny nás učí, že pro lidské bytí není vždy snadné uznat konkrétní formu té radosti, ke které nás Bůh volá a ke které směřuje naše touha, o to víc v souvislosti se změnami a rozšířenou nejistotou. Jindy se člověk musí vyrovnat se ztrátou odvahy nebo s náklonností k jiným poutům, které ho brzdí v jeho rozletu k plnosti. Je to zkušenost tolika jiných lidí, například onoho mladého muže, který měl velké bohatství a nebyl tak svobodný k přijetí Ježíšova povolání a kvůli tomu odešel smutný, místo aby byl plný radosti (*srov. Mk 10,17-22*). Lidská svoboda, třebaže potřebuje být neustále očišťována a osvobožována, nikdy nicméně neztratí především tu radikální schopnost poznávat dobro a uskutečňovat ho: „Lidé, kteří

jsou schopní upadnout do extrému, se mohou také překonat, znovu se rozhodnout pro dobro a obrodit se bez ohledu na jakoukoli psychologickou či sociologickou podmíněnost, která je jim uložena“ (*Laudato si, 205*).

2. Dar rozlišování

Dělat rozhodnutí a zaměřovat vlastní jednání v nejistých situacích a před tolika opačnými vnitřními hnutími je prostorem pro rozlišování. Jde o klasický výraz z tradice církve, který se používá v množství různých situací. Známe třeba rozpoznávání znamení času, které se soustředí na poznání přítomnosti a jednání Ducha v dějinách; morální rozlišování, které odlišuje to, co je dobré, od zlého; duchovní rozlišování, které se snaží poznat pokušení, aby je mohlo odmítnout a pokračovat naopak na cestě plnosti života. Průsečíky mezi těmito různými významy jsou zřejmé a nemohou nikdy zcela přesně oddělit jeden od druhého.

S tímto vědomím se zde můžeme soustředit na rozlišování povolání, tedy na proces, jehož prostřednictvím se člověk v dialogu s Pánem a při naslouchání hlasu Ducha dostane k uskutečnění základních rozhodnutí, počínaje tím o životním stavu. Pokud se hledání, jak nepromarnit příležitosti k vlastní seberealizaci, týká všech mužů a žen, pak pro věřícího je to ještě intenzivnější a hlubší otázka. Jak totiž naplňovat radostnou zvěst evangelia a odpovědět na povolání, se kterým se Pán obrací ke všem těm, s nimiž se setkal, kterých se dotkl: prostřednictvím manželství, služby plynoucí ze svěcení, zasvěceného života? A jak vypadá ono pole, na kterém k ovoci mohou dozrát vlastní talenty: profesní život, dobrovolnické nasazení, služba posledním, zapojení do politiky?

Duch promlouvá a jedná skrze životní události každého člověka, ale samy ty události jsou němé nebo dvojnásobné, protože jim lze dát různé významy. Ozřejmit jejich význam a dát řád rozhodnutí vyžaduje onen proces rozlišování. Tři slovesa, kterými je vystižen v *Evangelii gaudium, 51* – poznat, vyložit a zvolit – nám mohou pomoci k nastínění vhodné cesty pro jednotlivce nebo pro skupiny a společenství, přičemž víme, že v praxi nejsou hranice mezi různými fázemi nikdy zcela zřetelné.

Poznat

Poznání se týká především účinků, které životní události, lidé, se kterými se setkávám, slova, která slyším nebo čtu, probouzejí v mém nitru směs „tužeb, citů, emocí“ (*Amoris laetitia, 143*) značně rozličného charakteru: smutek, temnota, plnost, obavy, radost, pokoj, pocit prázdnoty, něžnost, hněv, naděje, vlažnost atd. Cítím se být přitahovaný, nebo pobízený množstvím směrů, aniž by se mi některý z nich jevil jasný, abych se jím mohl vydat. Je to okamžik, kdy jsem hned nahoře a hned dole, a v určitých případech i chvíle skutečného vnitřního zápasu. Poznat to správné vyžaduje utkat se s tímto emočním bohatstvím a pojmenovat tyto vášně, aniž bych je posuzoval. Znamená to také zachytit „chuť“, kterou zanechávají, tedy souzvuk nebo rozladění mezi tím, co zakouším, a tím, co je v mém nejhlubším nitru.

V této fázi má velkou důležitost Boží slovo. Právě rozjímání o něm uvádí do pohybu vášně jako všechny kontaktní zkušenosti s vlastní niterností, ale ve stejnou chvíli nabízí možnost nechat je, aby se ukázaly ve ztotožnění se s událostmi, o kterých to slovo vypráví. Fáze poznání staví do centra pozornosti schopnost člověka naslouchat a zanítit se bez toho, že by ze strachu utíkal před námahou mlčení. Jde o základní přechod na cestě osobního zrání, zvláště pak pro mladé lidi, kteří sílu tužeb zakoušejí s mnohem větší intenzitou, a mohou se proto zaleknout a snad ani neučinit kroky, ke kterým se cítí být pobízeni.

Vyložit

Nestačí poznat to, co jsme zakusili, je potřeba „vyložit to“, nebo, řečeno jinak, pochopit, k čemu nás Duch volá prostřednictvím toho, co v každém probouzí. Tolikrát se zastavíme, abychom sdělili nějakou zkušenost, a zdůrazňujeme, že „nás to velmi zasáhlo“.

Složitější je zachytit původ a smysl tužeb a zakoušených emocí a posoudit, zda nás zaměřují konstruktivním směrem, nebo jestli nás nepřivádějí k uzavřenosti do sebe sama.

Tento krok vysvětlení je velmi křehký, vyžaduje trpělivost, bdělost a také jisté poznání. Musíme být schopni uvědomit si důsledky sociální a psychologické podmíněnosti. Znamená to zapojit také vlastní intelektuální schopnosti, nicméně bez toho, abychom upadli do pasti budovat abstraktní teorie o tom, co by bylo dobré nebo pěkné udělat – i v rozlišování „skutečnost převyšuje myšlenku“ (*Evangelii gaudium, 231*). Při výkladu nelze opomenout ani porovnávání se skutečností a v úvahu je potřeba brát jen možnosti, které jsou skutečně k dispozici.

Pro výklad tužeb a vnitřních hnutí je nezbytné porovnávat se čestně, ve světle Božího slova, také s morálními požadavky křesťanského života ve stálé snaze nechat je dopadnout na konkrétní situaci, kterou prožíváme. Toto úsilí podněcuje toho, kdo jej naplňuje, aby se nespokojil se zákonickou (alibistickou) logikou nezbytného minima, ale hledal způsob, jak nejlépe zhodnotit vlastní obdarování a možnosti – což je právě inspirující a oslovující pro mladé lidi.

Tato snaha o výklad se odehrává ve vnitřním dialogu s Pánem a zcela aktivuje a probouzí všechny schopnosti člověka. Blízkost odborníka při naslouchání Duchu je ovšem velmi cennou pomocí, kterou církev nabízí a které by bylo škoda nevyužít.

Zvolit

V okamžiku, kdy člověk poznal a vyložil svět svých tužeb a vášní, stane se úkon rozhodnutí a volby projevem autentické lidské svobody a osobní odpovědnosti samozřejmě s tím, že je učiněný v návaznosti na konkrétní situaci, a tudíž omezený. Volba tedy stojí mimo slepé síly okamžitých podnětů, kterým současný relativismus přisuzuje roli posledního kritéria, a vykazuje tak lidskou osobu do nestálosti a náladovosti. Zároveň se osvobozuje od podřízenosti vnějším podnětům, tedy heteronomie, závislosti na vnějších činitelích, neboť kromě jiného vyžaduje soudržnost života.

V dlouhém období během dějin nebyly základní volby přijímány a činěny lidmi přímo zainteresovanými. V některých částech světa je tomu tak ještě dnes, jak to také bylo zmíněno v první kapitole tohoto dokumentu. Záměrem každé opravdové pastorace povolání zůstává podpora rozhodnutí skutečně svobodných a odpovědných, a to bez jakéhokoli tichého souhlasu s praktikami minulosti. Jako hlavní nástroj k tomu slouží rozlišování, které umožňuje strážit nedotknutelný prostor svědomí, aniž by se snažilo zaujmout jeho místo (*srov. Amoris Lætitia, 37*).

Rozhodnutí musí být ověřeno skutky, aby se tak potvrdilo, že je správné. Volba nemůže zůstat uzavřená v nitru, protože by riskovala, že zůstane virtuální nebo nereálná – v současné kultuře jde o výrazné nebezpečí – ale má se proměnit v akci, vzít na sebe tělo, začít proces i s přijetím rizika konfrontace s onou skutečností, která do pohybu uvedla touhy a emoce. Další takové touhy a emoce se zrodí právě v této fázi – poznat je a vyložit potvrdí dobro učiněného rozhodnutí nebo doporučí znovu je přehlédnout, zkontrolovat. Proto je důležité „vyjít“ a oprostít se také od strachu, že se zmýlíme, protože i to, jak jsme viděli, může člověka ochromit.

3. Cesty povolání a poslání

Rozlišování povolání se neodehrává v přesném aktu, třebaže ve vyprávěních o každém povolání se dají označit rozhodující okamžiky nebo setkání. Podobně jako všechny důležité věci v životě, také rozlišování povolání je dlouhým procesem, který se postupem času rozvíjí a během kterého musíme zůstat stále pozorní k ukazatelům a znamením, jejichž prostřednictvím Pán upřesňuje povolání, které je ryze osobní a neopakovatelné. Hospodin žádal od Abráma a Sára, aby vyšli ze země, aby se vydali na postupnou cestu, a nikoli bez

chybných kroků se pak ozřejmilo to, co původně znělo tak tajemně, „země, kterou ti ukážu“ (*Gn 12,1*). Maria sama se vydává na cestu s vědomím vlastního povolání, když uvažuje o slovech, která slyší, a o událostech, které se dějí, a to i těch, jimž nerozumí (*srov. Lk 2,50-52*).

Základním měřítkem správnosti nasměrování učiněného rozhodnutí je čas. Jak nás učí každá stránka Bible, neexistuje povolání, které by nebylo zaměřeno na poslání přijaté s obavami nebo s nadšením.

Přijetí poslání v sobě nese ochotu riskovat vlastní život a vydat se na cestu kříže, po stopách Ježíše, který se pevně rozhodl jít do Jeruzaléma (*srov. Lk 9,51*), aby dal svůj život za lidstvo. Jenom pokud se nositel zřekne ústředního místa na scéně, zabraného pro vlastní potřeby, otevírá se k přijetí Božího záměru k životu v rodině, ke službě plynoucí ze svěcení nebo k zasvěcenému životu nebo k tomu, aby poctivě vykonával své povolání a upřímně hledal společné dobro. Zvláště tam, kde je kultura hlouběji poznamenána individualismem, je třeba zkoumat, nakolik jsou rozhodnutí vedená hledáním vlastní narcistické seberealizace a nakolik naopak obsahují ochotu žít vlastní existenci v logice velkorysého daru sebe sama. Díky tomu jsou v procesech rozlišování povolání velmi důležité kontakty s chudobou, zranitelností a potřebou (nedostatkem). Pokud jde o budoucí pastýře, je především vhodné zvažovat u nich a podporovat růst ochoty nechat se prosáknout, impregnovat „vůní ovcí“.

4. Doprovázení

Pokud jde o rozlišování povolání, lze vysledovat tři přesvědčení, která jsou pevně zakořeněna ve zkušenosti každého člověka, pohlížíme-li na ni ve světle víry a křesťanské tradice. Prvním přesvědčením je to, že Duch Svatý působí v srdci každého muže a každé ženy prostřednictvím citů a tužeb, které se pojí s idejemi, obrazy a představami. Pokud člověk pozorně naslouchá, může tato znamení interpretovat. Druhým přesvědčením je to, že lidské srdce se pro svou vlastní zranitelnost a hřích běžně jeví jako rozdělené, protože je lákáno různými nebo dokonce protichůdnými hlasy. Třetím přesvědčením je to, že běh života přesto vyžaduje rozhodnutí, protože nelze navždy zůstat v neurčitosti. Je však potřeba mít k dispozici nástroje k rozpoznávání Pánova volání k radostnému prožívání lásky a k volbě odpovědi na toto volání.

Mezi těmito nástroji poukazuje duchovní tradice na důležitost osobního doprovázení. K doprovázení jiné osoby nestačí nastudovat teorii rozlišování; je třeba na vlastní kůži zakusit, jak interpretovat hnutí srdce, aby v nich bylo možné rozpoznat působení Ducha Svatého, jehož hlas dokáže oslovit každého v jeho svébytnosti. Osobní doprovázení vyžaduje neustálé třibení vlastní citlivosti vůči hlasu Ducha Svatého a vede k objevení toho, že osobní specifika jsou pramenem a bohatstvím.

Jde o podporování vztahu mezi danou osobou a Pánem, které spočívá ve spolupráci na odstraňování toho, co tomuto vztahu brání. Existuje zde rozdíl mezi doprovázením k rozlišování povolání a psychologickou podporou, která, pokud je otevřena nadpřirozenou, se také často ukazuje jako zásadně důležitá. Psycholog podporuje určitou osobu, která se potýká s těžkostmi, a pomáhá jí, aby si uvědomila svou křehkost i sílu; duchovní vůdce obrací danou osobu k Pánu a připravuje půdu pro setkání s ním (*srov. Jan 3,29-30*).

Pasáže z evangelií, které vyprávějí o setkání Ježíše s lidmi jeho doby, osvětlují některé prvky, které nám pomáhají načrtnout ideální profil toho, kdo doprovází mladého člověka při rozlišování povolání: láskyplný pohled (povolání prvních učedníků, *srov. Jan 1,35-51*); slovo pronesené s autoritou (učení v synagoze v Kafarnau, *srov. Lk 4,32*); schopnost „být bližním“ (podobenství o dobrém Samaritánovi, *srov. Lk 10,25-37*); volba „jít spolu s nimi“ (učedníci putující do Emauz, *srov. Lk 24,13-35*); autentické svědectví zbavené strachu z toho, že dotýká se proti těm nejrozšířenějším předsudkům (umývání nohou při poslední večeři, *srov. Jan 13,1-20*).

Tím, že si církev bere za svůj úkol doprovázet mladé generace, přijímá své poslání spolupracovat na radosti mladých spíše než usilovat o zmocnění se jejich víry (srov. 2 Kor 1,24). Pokud již ne jiným způsobem, pak se tato služba projevuje modlitbou a prosbou o dar Ducha Svatého, který vede a osvěcuje všechny a každého zvlášť.

III. PASTORAČNÍ ČINNOST

Co znamená pro církev doprovázení mladých lidí, aby přijali volání k radostné zvěsti evangelia, zvláště v době poznamenané pochybnostmi, nestálostí, nejistotou?

Cílem této kapitoly je ozřejmit to, co je spojeno se závazkem vzít výzvu k pastorační péči a rozlišování povolání vážně, se zřetelem na to, jaké subjekty, místa a nástroje jsou k dispozici. V tomto smyslu uznáváme vzájemné propojení i rozdíly mezi pastorační mládeží a pastorační rozlišování povolání. Nepůjde o vyčerpávající přehled, ale o náčrty, které jsou k doplnění na základě zkušeností každé místní církve.

1. Jít s mladými

Doprovázení mladých lidí vyžaduje, abychom opustili svá předem připravená schémata a setkávali se s nimi tam, kde jsou, přizpůsobovali se jejich časovým možnostem a jejich rytmu života; znamená to také, abychom je brali vážně v jejich těžkostech, když se snaží rozšířovat realitu, ve které žijí, a přebírat si to, co jim bylo zprostředkováno gesty nebo slovy, abychom je brali vážně v jejich každodenním úsilí o budování svých vlastních dějin a v jejich více či méně vědomém hledání smyslu vlastního života.

Křesťané každou neděli zpřítomňují památku ukřižovaného a zmrtvýchvstalého Ježíše tím, že se s ním setkávají při slavení eucharistie. Mnoho dětí je ve víře církve pokřtěno a pokračuje cestou iniciačních svátostí. Toto se ale ještě nerovná zralé volbě pro život ve víře. Aby se k ní dospělo, je nutná cesta, která někdy vede také stezkami nepředvídanými a vzdálenými od míst, která jsou pro církevní společenství obvyklá. Proto, jak připomněl papež František, «pastorace rozeznávání povolání znamená naučit se stylu Ježíše, který chodí na místa, kde se odehrává běžný život, bez spěchu se zastavuje a tím, že na své bratry milosrdně pohlíží, je vede k setkání s Bohem Otcem» (*Projev k účastníkům Kongresu pastorace rozeznávání povolání* 21. října 2016). Úplné křesťanské společenství se vytváří tím, že jdeme spolu s mladými lidmi.

Právě proto, že jde o ptaní se po svobodě mladých lidí, je potřeba docenovat kreativitu každého společenství při vytváření takových návrhů, které mohou zachytit originalitu každého jednotlivce a přispějí k jeho rozvoji. V mnoha případech se také bude jednat o to, abychom se naučili dát skutečný prostor novotám, aniž bychom je udusili ve snaze o jejich zasazení do předem definovaných schémat: není plodného semínka povolání, pokud prostě zůstaneme uzavřeni v «pohodlném pastoračním kritériu, že „se to vždycky tak dělalo“, aniž bychom «v tomto úkolu směle a kreativně promýšleli cíle, struktury, styl a evangelizační metody vlastních společenství» (*Evangelii gaudium*,33). Tři slovesa, která se v evangeliích vážou ke způsobu, jímž se Ježíš setkává s lidmi své doby, nám pomáhají strukturovat tento pastorační styl: vyjít, vidět, povolání.

Vyjít

Pastorace rozlišování povolání v tomto smyslu znamená přijmout výzvu papeže Františka k vyjítí, především z toho, co je strnulé; to, co je strnulé, činí radostnou zvěst evangelia méně věrohodnou; výzvu k vyjítí ze schémat, ve kterých se lidé cítí zabarikádováni; výzvu k vyjítí ze způsobu být církví, který se někdy jeví jako anachronický. Vyjítí je také znamením vnitřního osvobození od obvyklých činností a starostí; tím se mladým lidem umožní, aby byli protagonisty. Naleznou-li přitažlivé křesťanské společenství, tím víc ho

zakusí jako společenství ochotné přijmout konkrétní a originální přidanou hodnotu, kterou mohou mladí lidé nabídnout křesťanskému společenství.

Vidět

Vyjít do světa mladých lidí vyžaduje ochotu trávit s nimi čas, naslouchat jejich příběhům, radostem a nadějím, jejich smutku a strachu, aby bylo možné je s nimi sdílet: toto je cesta k inkulturaci evangelia a evangelizaci každé kultury, včetně kultury mladé generace. Když evangelia vyprávějí o setkání Ježíše s muži a ženami jeho doby, ozřejmují právě jeho schopnost se s nimi zastavit a ono okouzlení, které pociťuje ten, jehož pohled se potká s jeho pohledem. Toto je pohled každého opravdového pastýře, pastýře schopného vidět do hloubky srdce, aniž by byl vtíravý nebo ohrožující; je to skutečný pohled rozlišování povolání, který se nechce ani zmocnit svědomí druhých, ani předurčit cesty Boží milosti tím, že je bude chtít dovodit ze svých vlastních schémat.

Povolat

Ve vyprávění evangelií se Ježíšův láskyplný pohled proměňuje ve slova, která jsou voláním k něčemu novému, co je třeba přijmout, prozkoumat a stavět. Povolat znamená především znovu vzbudit touhu, pohnout lidi od toho, co je drží zablokované, nebo od pohodlnosti, ve které se uvelebili. Povolat znamená klást otázky, na které nejsou předem dané odpovědi. Je to právě o tomto, a ne o předepisování norem, které je nutno dodržovat, ale jde o stimulování lidí k tomu, aby se vydali na cestu a setkali se s radostnou zvěstí evangelia.

2. Subjekty

Všichni mladí lidé, bez výjimky

Z pastoračního hlediska jsou mladí lidé subjekty, a ne objekty. Ve skutečnosti jsou mladí lidé společností často považováni za neužitečné nebo nepohodlné: církev [však] nemůže reprodukovat tento postoj, protože všichni mladí, bez výjimky, mají právo, aby byli na své cestě doprovázeni.

Každé společenství je pak voláno k tomu, aby věnovalo pozornost zvláště chudým mladým lidem, mladým lidem, kteří žijí na okraji společnosti, mladým lidem, kteří jsou vyloučeni, a aby z nich učinilo protagonisty. Být bližními těch mladých lidí, kteří žijí v podmínkách velké chudoby a nepohody, násilí a války, nemoci, postižení a utrpení; je to zvláštní dar Ducha Svatého, který je schopen ukázat styl církve, která vychází. Církev sama je volána k tomu, aby se učila od mladých lidí: toho jsou zářnými svědky mnozí mladí svatí, kteří nadále zůstávají zdrojem inspirace pro všechny.

Zodpovědné společenství

Celé křesťanské společenství musí pociťovat odpovědnost za naplnění úkolu vychovávat nové generace, a musíme uznat, že je řada křesťanů, kteří tento úkol berou za svůj, počínaje těmi, kteří se v této věci zasazují uvnitř církve. Oceňujeme také úsilí těch, kteří každodenním dobrým životem podle evangelia a radostí, která z něj prýští, svědčí tam, kde žijí svůj běžný život. V neposlední řadě je třeba docenit ty příležitosti, které se nabízejí k zapojení mladých lidí v diecézních a farních společenstvích, počínaje pastoračními radami; tím se mladým lidem nabízí možnost přispět svou kreativitou a zároveň je to také příležitost k přijetí jejich nápadů, i když se třeba zdají provokativní.

Všude na světě jsou farnosti, řeholní společenství, sdružení, hnutí a další církevní uskupení, které jsou schopné naplánovat a nabídnout mladým lidem příležitosti k tomu, aby opravdu zásadním způsobem zakusili růst [ve víře] a rozeznávání povolání. Někdy u tohoto plánovaného rozměru příležitostí zůstává prostor pro improvizaci a nekompetentnost: je to

riziko, kterému se lze bránit tak, že se úkol přemýšlet, konkretizovat, koordinovat a realizovat pastorační mládeže konkrétně, důsledně a efektivně bude vždy brát co nejdůležitější.

Referenční osoby

Role věrohodných dospělých, se kterými lze vstoupit do pozitivního vztahu, je zásadní na každé cestě lidského zrání a rozlišování povolání. Těmi mohou být věřící, kteří mají autoritu, kteří mají jasnou lidskou identitu, jsou pevně svázáni s církví, mají viditelné duchovní kvality, velký smysl pro výchovu a hluboce zakotvenou schopnost rozlišování povolání. Někdy ovšem mají nekompetentní a nezralí dospělí tendenci jednat přisvojovacím a manipulativním způsobem, čímž vytvářejí negativní vazby, způsobují velké obtíže a jsou nositeli závažných kontra svědeckv. To vše může přerůst až ve zneužívání.

Aby se jednalo o důvěryhodné osoby, je potřeba je formovat a podporovat, i tím, že se jim dostane lepších pedagogických kompetencí. To se týká zvláště těch, kterým je svěřen úkol doprovázení v rozlišování povolání těch doprovázených osob, které by se [potenciálně] mohly stát nositeli svěcení nebo žít zasvěceným životem.

Rodiče a rodina: V rámci každého křesťanského společenství se uznává nezastupitelná role, kterou ve výchově mají rodiče a další rodinní příslušníci. Uvnitř rodiny jsou to na prvním místě rodiče, kteří mají každý den vyjadřovat péči Boha o každého člověka, a to láskou, která je spojuje mezi sebou navzájem a mezi nimi a vlastními dětmi. V tomto kontextu jsou cenné ty aspekty, které předkládá papež František v jedné samostatné kapitole [exhortace] *Amoris laetitia* (srov. 259-290).

Pastýři: Setkání s nositeli svěcení, kteří jsou schopni se autentickým způsobem zapojit do světa mladých lidí tím, že jim věnují svůj čas, schopnosti a zdroje, je také díky bohatému svědeckv zasvěcených žen a mužů rozhodující pro růst nových generací. To připomněl rovněž papež František: «Prosím o to zvláště pastýře církve, biskupy a kněze: jste těmi, kteří nesou hlavní odpovědnost za křesťanská a kněžská povolání, a tento úkol nelze spojovat pouze s byrokratickým úřadem. Také vy jste zažili setkání, které proměnilo váš život, když nějaký jiný kněz – farář, zpovědník, spirituál – vám dal zakusit krásu Boží lásky. A tak i vy: tím, že vyjdete, že budete naslouchat mladým – a to chce trpělivost! –, můžete mladým lidem pomoci rozlišovat hnutí jejich srdce a nasměrovat jejich kroky» (*Projev k účastníkům Kongresu pastorační rozeznávání povolání* 21. října 2016).

Učitelé a ostatní vychovatelé: Mnozí katoličtí učitelé jsou svědky [víry] na univerzitách a školách jakéhokoli stupně; v pracovním životě mnoho lidí vykonává práci kompetentně a s nasazením; ve světě politiky se řada věřících snaží být kvasem spravedlivější společnosti; mnozí dobrovolníci se vydávají pro obecné dobro a ve prospěch stvoření; v oblasti volného času a sportu tolik lidí působí s elánem a velkorysostí. Všichni tito svědčí o lidském a křesťanském povolání, které přijali a žijí ho věrně a oddaně; tím probouzejí v těch, kteří je vidí, touhu jednat také tak: odpovídat s velkorysostí na vlastní povolání je první mezi možnostmi, jak realizovat pastorační rozlišování povolání.

3. Místa

Každodenní život a zapojení do společnosti

Stát se dospělými znamená naučit se samostatně řešit záležitosti života, které jsou zároveň zásadní i běžné: využívání času a peněz, životní a spotřební styl, studium a volný čas, odívání a stravování, citové záležitosti a sexualita. Mladí lidé se nevyhnutelně potýkají s tím, aby se toto naučili. Proces učení se tomu je příležitostí k uspořádání svého života a svých priorit. Při tom mladí lidé zakusí, jaké jsou cesty spojené s rozhodováním. Ty se mohou stát cvičištěm rozpoznávání povolání a na pozadí těch nejdůležitějších rozhodování mohou

konsolidovat vlastní směr: čím je víra opravdovější, tím více se ptá po každodenním životě a [naopak] každodenní život jí klade otázky. Je třeba zmínit zvláště zkušenosti, často těžké nebo problematické, ze světa práce nebo zkušenosti spojené s chybějící prací: také tyto zkušenosti jsou příležitostí k uchopení nebo prohloubení vlastního povolání.

Chudí křičí a spolu s nimi křičí země: úkol naslouchat může být konkrétní příležitostí k setkání s Pánem a církví a k odhalení vlastního povolání. Jak učí papež František, společné činy, kterými se pečuje o společný dům a o kvalitu života chudých, «pokud jsou (tyto činy) výrazem obdarovávající se lásky, se mohou proměnit v intenzivní duchovní zkušenost» (*Laudato si'*, 232), a tedy také v příležitost být cestou a v příležitosti k rozlišování povolání.

Zvláštní oblasti pastorače

Církev nabízí mladým lidem zvláštní místa k setkávání a kulturní formaci, ke vzdělávání a evangelizaci, k slavení a službě, přičemž jde v první řadě o otevřené přijetí všech a každého zvláště. Výzvou pro tato místa a pro ty, kteří jsou za ně zodpovědní, je to, aby stále více postupovali v souladu s logikou vytvářet propojenou síť nabídek a aby přijali svým vlastním způsobem to, že je třeba jednat ve stylu vyjítí, vidění a povolání.

- Na světové úrovni stojí v popředí Světové dny mládeže. Navíc biskupské konference a diecéze stále více pocítují, že je jejich povinností nabízet mladým lidem akce a příležitosti, při kterých mohou nabýt zvláštních zkušeností.
- Farnosti nabízejí prostory, aktivity, čas a program pro mladé generace. Svátostný život je zásadní příležitostí k růstu ve schopnosti přijmout do svého vlastního života dar Boha a vybízí k aktivní účasti na realizaci poslání církve. Projevem pozornosti věnované světu mladých lidí jsou centra pro mládež a modlitebny.
- Univerzity a katolické školy se svou vzácnou kulturní a formační službou jsou dalším nástrojem přítomnosti církve mezi mládeží.
- Aktivity v sociální sféře a oblast dobrovolnictví nabízejí příležitost k tomu, aby se mladí lidé zapojili do velkorysé služby; setkání s osobami, které zakoušejí chudobu a vyloučení, může být příhodnou příležitostí k duchovnímu růstu a k rozpoznání povolání: také z tohoto pohledu jsou chudí učitelé, ba dokonce nositelé dobré zprávy, že křehkost je místem, ve kterém se zakouší spása.
- Sdružení a církevní hnutí, ale také mnoho duchovních míst, vytvářejí mladým lidem seriózní příležitost k cestě k rozpoznávání povolání; zkušenosti z misí se stávají okamžiky velkorysé služby a plodné výměny; znovuoživení poutí jako formy a způsobu cesty se jeví jako osvědčené a slibné; zkušenost lidové zbožnosti v nejrůznějším kontextu napomáhá a živí víru mladých lidí.
- Strategicky důležitými místy jsou semináře a formační domy. Ty také prostřednictvím intenzivního komunitního života musí umožnit mladým lidem, které přijímají, aby zakusili to, že budou [jednou] schopni doprovázet druhé.

Svět moderních technologií

Z již vzpomenuých důvodů stojí za zvláštní zmínku svět *nových médií*, který se zejména pro mladé generace stal opravdu místem, kde se odehrává život; nabízí řadu nevídaných příležitostí, především pokud jde o přístup k informacím a k navazování kontaktů na dálku, je ale také spojen s riziky (například kybernetická zahálka, hazardní hry, pornografie, nástrahy *chat roomů*, ideologická manipulace atd.). Ač existuje řada rozdílů mezi jednotlivými oblastmi světa, přítomnost společenství křesťanů se teprve v této nové sféře formuje; křesťanská společenství se od mladých lidí v této oblasti mohou leccemu naučit.

4. Nástroje

Jazyky pastorage

Někdy si uvědomujeme, že mezi jazykem církve a jazykem, kterým mluví mladí lidé, zeje obtížně překlenutelná propast, a to přesto, že existuje řada zkušeností z plodných setkání mezi citlivými mladými lidmi a návrhy církve v oblasti biblistiky, liturgiky, umění, katechetiky a médií. Sníme o církvi, která dokáže ponechat prostor světu mladých lidí a jejich jazyku a zároveň si bude vážit jejich tvořivosti a talentů a docení je.

Uznáváme důležitost zvláště sportu, jako zdroje výchovy s velkými příležitostmi, a hudbu a jiné umělecké projevy jako výsostný projev jazyka, který provází mladé lidi na jejich cestě růstu.

Výchova a cesty evangelizace

V pastorační mládeži, kde je třeba spíše spustit procesy, než aby se [staticky] okupovaly prostory, zjišťujeme, jak důležitá je především služba realizovaná ve prospěch lidského růstu každého jednotlivce a jak důležité jsou pedagogické a formační nástroje, které tomuto růstu mohou napomoci. Mezi evangelizací a výchovou lze vysledovat přirozený plodný vztah. Ohledně tohoto vztahu je nutné mít v dnešním světě na paměti to, že zrání v oblasti svobody je procesem postupným.

Co se týče minulosti, musíme si zvyknout na to, že cesty přiblížení se k víře jsou stále méně standardizované a stále více odrážejí osobní charakteristiky každého jednotlivce: vedle těch, kteří jdou tradiční cestou křesťanské iniciace, je mnoho těch, kteří se k setkání s Pánem a společenstvím věřících dostanou jiným způsobem a ve starším věku; například počínaje zapojením do úsilí o spravedlnost nebo setkáním v necírkevním prostředí s někým, kdo je schopen být věrohodným svědkem [víry]. Výzvou pro společenství [křesťanů] je to, aby byla s to přijmout všechny podle příkladu Ježíše, který dokázal rozmlouvat s Židy i Samařany, s pohany řecké kultury i římskými okupanty, a chápal hlubokou touhu každého z nich.

Ticho, kontemplace, modlitba

V neposlední řadě je třeba zmínit to, že není rozpoznání povolání bez pěstování blízkého vztahu s Pánem a bez dialogu s jeho Slovem. Zvláště *Lectio Divina* je vzácnou metodou, kterou nám církevní tradice předkládá.

Ve stále hlučnější společnosti, která skýtá nadbytek vjemů, je zásadním smyslem pastorage rozpoznávání povolání mládeže nabídnout příležitosti k tomu, aby mladý člověk zakusil cenu ticha a kontemplace a aby se formoval tím, že se znovu bude zabírat svými vlastními zkušenostmi a bude naslouchat svému svědomí.

5. Panna Maria

Tuto cestu, na které se církev ptá, jak doprovázet mladé lidi při tom, aby přijali volání k radostnému prožívání lásky a života v plnosti, svěřujeme Panně Marii. Ona, dívka z Nazaretu, která v každé etapě svého života přijímá Slovo a uchovává ho v srdci, aby o něm rozvažovala (srov. *Lk 2,19*), prošla touto cestou jako první.

Každý mladý člověk může v Mariině životě objevit způsob naslouchání, odvahu víry, hloubku rozpoznávání povolání a zasvěcení se službě (srov. *Lk 1,39-45*). Ve své „maličkosti“ zakouší Panna Maria, snoubenka svatého Josefa, slabost a námahu, když se snaží pochopit tajemnou vůli Boží (srov. *Lk 1,34*). Také ona je volána k tomu, aby zažila vyjití ze sebe sama a ze svých plánů a naučila se svěřovat se a důvěřovat.

Když Panna Maria připomíná «velké věci», které jí učinil Všemohoucí (srov. *Lk 1,49*), necítí se sama, ale plně milována a podporována oním andělovým *Neboj se* (srov. *Lk 1,30*). S vědomím, že Bůh je s ní, otvírá Maria své srdce onomu *Zde jsem*, a tak otvírá cestu evangelia (srov. *Lk 1,38*). Pod křížem svého Syna, spolu s «učedníkem, kterého měl Ježíš rád», znovu jako přímluvkyně (srov. *Jan 2,3*) přijímá volání k tomu, aby byla v lidských dějinách plodnou a dala život. V jejích očích může každý mladý člověk znovu objevit krásu rozpoznávání povolání, v jejím srdci může zakusit niternou něžnost a odvahu k svědectví a misijnímu poslání.

DOTAZNÍK

Smyslem tohoto dotazníku je pomoci subjektům, které jsou k tomu oprávněny, aby vyjádřily to, jak chápou svět mladých lidí, a interpretovaly své zkušenosti s doprovázením v oblasti rozlišování povolání, a to s ohledem na shromáždění podkladů pro sestavení *Pracovního dokumentu* či *Instrumentum laboris*.

Aby byla zohledněna realita, která je odlišná na jednotlivých kontinentech, byly po otázce číslo 15 vloženy tři specifické otázky, které se týkají jednotlivých geografických oblastí. K odpovědi na ně vybízíme zainteresované subjekty.

Pro usnadnění a zpracování tohoto dotazníku žádáme příslušné subjekty, aby jako odpověď na otázky zaslaly přibližně jednu stránku ohledně dat, sedm až osm stránek ohledně popisu situace a jednu stránku o každé ze tří zkušeností či metod, které subjekty chtějí sdílet. Pokud je to nutné a subjekty to považují za vhodné, je možné přiložit další texty, které budou podkladem nebo doplněním tohoto souhrnného dokumentu.

1. SHROMÁŽDĚNÍ DAT

Prosíme, abyste, pokud možno, uvedli zdroje a roky, na které odkazujete. Je možné přiložit jako přílohu další souhrnná data, která jsou k dispozici a která se jeví jako relevantní pro lepší pochopení situace v různých zemích.

- Počet obyvatel v zemi/v zemích a porodnost.
- Počet a procentní podíl mladých lidí (16-29 let) v zemi/v zemích.
- Počet a procentní podíl katolíků v zemi/v zemích.
- Průměrný věk (v posledních pěti letech) osob uzavírajících manželství (je třeba rozlišit muže a ženy), osob vstupujících do semináře a osob vstupujících do kláštera (je třeba rozlišit muže a ženy).
- Mezi osobami, kterým je 16-29 let, procentní podíl těch, kteří studují, pracují (pokud je to možné, upřesněte obor, ve kterém pracují), jsou nezaměstnaní a tzv. *NEET* [tj. ti, kteří ani nestudují, ani se jinak nevzdělávají, ani nepracují].

2. POPIS SITUACE

a) Mladí lidé, církve a společnost

Tyto otázky se týkají jak mladých lidí, kteří navštěvují církevní kruhy, tak těch, kteří jsou jim vzdáleny nebo stojí mimo ně.

1. Jakým způsobem nasloucháte realitě mladých lidí?
2. Jaké jsou hlavní výzvy a nejdůležitější příležitosti pro mladé lidi v naší zemi?
3. Jaké způsoby a jaká místa (nejen institucionalizovaná, ale i jiná) setkávání mladých lidí mají největší úspěch v církevním prostředí a proč?
4. Jaké způsoby a jaká místa (nejen institucionalizovaná, ale i jiná) setkávání mladých lidí mají největší úspěch mimo církevní prostředí a proč?
5. Co konkrétně žádají mladí lidé v naší zemi od církve?
6. Jaký prostor mají mladí lidé v naší zemi k tomu, aby se podíleli na životě církevního společenství?
7. Jak a kde se vám daří setkávat se s mladými lidmi, kteří nenavštěvují církevní prostředí?

b) Pastorace povolání

8. Jak je zapojena rodina a společenství v oblasti rozlišování povolání mladých lidí?
9. Jak přispívají školy a univerzity nebo jiné formační instituce (občanské nebo církevní) k formaci rozlišování povolání?
10. Jakým způsobem zohledňujete kulturní proměnu, která je dána rozvojem světa digitálních technologií?
11. Jakým způsobem se daří, aby se světové dny mládeže nebo jiné národní nebo mezinárodní setkání staly součástí běžné pastorační praxe?
12. Jakým způsobem se ve vašich diecézích plánuje pastorace rozlišování povolání mladých lidí?

c) Osoby, které doprovázejí

13. Jaký čas a na jakých místech se věnují pastýři a jiní vychovatelé osobnímu duchovnímu doprovázení?
14. Jaké iniciativy a jaké způsoby formace se uskutečňují pro osoby, které doprovázejí při rozlišování povolání?
15. Jaké osobní doprovázení se nabízí v seminářích?

d) Specifické otázky pro jednotlivé geografické oblasti

AFRIKA

- a. Jaké vize a struktury v oblasti pastorace rozlišování povolání u mladých lidí nejlépe odpovídají potřebám vašeho kontinentu?
- b. Jak interpretujete „duchovní otcovství“ v situacích, kdy mladí lidé vyrůstají bez otce? Jakou formaci nabízíte?
- c. Jak se vám daří sdělovat mladým lidem, že jsou potřební při vytváření budoucnosti církve?

AMERIKA

- a. Jakým způsobem se vaše společenství starají o mladé lidi, kteří zažívají situace extrémního násilí (gerily, bandy, vězení, drogová závislost, nucené sňatky), a jak je vaše společenství doprovázejí na jejich cestě životem?
- b. Jakou formaci nabízíte, abyste podpořili úsilí mladých lidí o obecné dobro ve společensko-politické oblasti?
- c. Jaké pastorační aktivity se v podmínkách silné sekularizace jeví jako nejefektivnější, aby bylo možné pokračovat na cestě víry poté, co dotyčný křesťan přijme iniciační svátosti?

ASIE A OCEÁNIE

- a. Proč a jak oslovují mladé lidi sdružené náboženské iniciativy, které jsou jim nabízeny mimocírkevním prostředím?
- b. Jak propojit hodnoty místní kultury s nabídkou křesťanství a zároveň docenit také lidovou zbožnost?
- c. Jak do pastorace zapojujete mluvu, která je vlastní mladým lidem, především média, sport a hudbu?

EVROPA

- Jak pomáháte mladým lidem, aby hleděli do budoucnosti s důvěrou a nadějí vyplývající z bohatého křesťanského dědictví Evropy?
- Mladí lidé často pocítují, že jsou politickým, ekonomickým a společenským systémem, ve kterém žijí, vyloučeni a odmítnuti. Jak nasloucháte této kritice, která v sobě obsahuje i možnost odporu, aby se proměnila ve spolupráci?
- Na jaké úrovni ještě fungují mezigenerační vztahy? A jak je znovu aktivovat tam, kde nefungují?

3. SDÍLET PRAXI

1. Vyjmenujte hlavní typy pastoračních metod, které se týkají doprovázení a rozlišování povolání a uplatňují se ve vašem prostředí.

2. Vyberte tři metody, které považujete za nejzajímavější a nejpatričnější, aby se sdílely v univerzální církvi, a představte je podle níže uvedeného schématu (*maximálně jednu stránku ke každé metodě*).

a) *Popis*: Naznačte v několika řádcích danou metodu. Kdo jsou protagonisté? Jak se daná aktivita realizuje? Kde? Atd.

b) *Analýza*: Zhodnoňte, také výpravným způsobem, danou metodu, aby bylo možné lépe uchopit její nejdůležitější prvky: Jaké má cíle? Jaká jsou její teoretická východiska? Jaká nejzajímavější porozumění přináší? Jak se tato porozumění vyvinula? Atd.

c) *Zhodnocení*: Jaké cíle byly dosaženy a jaké ne? Jaké jsou silné a slabé stránky? Jaký dopad má na úrovni společenské, kulturní, církevní? Proč a v čem je tato metoda významná/formační? Atd.

OBSAH

Úvod	1
Po stopách milovaného učedníka	2
I. MLÁDEŽ V DNEŠNÍM SVĚTĚ	2
1. Rychle se měnící svět	3
2. Nové generace	3
<i>Příslušnost a účast</i>	4
<i>Opěrné body osobní a institucionální</i>	4
<i>Směrem k (super)propojené generaci</i>	5
3. Mládež a otázka volby	5
II. VÍRA, ROZLIŠOVÁNÍ, POVOLÁNÍ	6
1. Víra a povolání	7
2. Dar rozlišování	8
<i>Poznat</i>	8
<i>Vyložit</i>	8
<i>Zvolit</i>	9
3. Cesty povolání a poslání	9
4. Doprovázení	10
III. PASTORAČNÍ ČINNOST	11
1. Jít s mladými.....	11
<i>Vyjít</i>	11
<i>Vidět</i>	12
<i>Povolat</i>	12
2. Subjekty	12
<i>Všichni mladí lidé, bez výjimky</i>	12
<i>Zodpovědné společenství</i>	12
<i>Referenční osoby</i>	13
3. Místa.....	13
<i>Každodenní život a zapojení do společnosti</i>	13
<i>Zvláštní oblasti pastorace</i>	14
<i>Svět moderních technologií</i>	14
4. Nástroje	15
<i>Jazyky pastorace</i>	15
<i>Výchova a cesty evangelizace</i>	15
<i>Ticho, kontemplace, modlitba</i>	15
5. Panna Maria	15
DOTAZNÍK	17
1. SHROMÁŽDĚNÍ DAT	17
2. POPIS SITUACE.....	17
3. SDÍLET PRAXI.....	19